

ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

Έγραψαν για τον Καββαδία

«τὸ ἐπίκεντρο τῆς ποίησης του τοποθετεῖται ὁ ἄνθρωπος. Ὁ θαλασσινός, ὁ ναυτικός. Ὅλοι οἱ ἄλλοι βρίσκουν τὴ θέση τους στὰ ποιήματα τοῦ Νίκου Καββαδία μέσα ἀπὸ τὴ σχέση τους μὲ τοὺς ναυτικούς καὶ εἶναι εἰδωμένοι μέσα ἀπὸ τὴ δική τους ὀπτική γωνία, ἢ ὁποία διαμορφώνεται ἐξ ὀρισμοῦ ἀπὸ τὴ φύση τοῦ ἐπαγγέλματός τους. Μὲ τοὺς στεριανούς, τοὺς χωρίζει μία... θάλασσα διαφορῶν, ἐνῶ οἱ ναυτικοί, πού, ἀφοῦ κατορθώσουν νὰ ἐπιλύσουν τὸ βιοποριστικὸ τους πρόβλημα, στρέφουν τὴν πλάτη τους στὴ θάλασσα, ἀντικρίζονται περιφρονητικά, «Σιχαινομαὶ τὸ ναυτικὸ πού ἐμάζεψε λεφτά./ Ἐμούτζωσε τὴ θάλασσα καὶ τήνε κατουράει» («Θεσσαλονίκη II», Τραβέρσο), ἀφοῦ «Κατακαμηένη, ἢ θάλασσα μισάει τὴν προδοσία» («Πικρία», Τραβέρσο)»

«Οἱ ναυτικοὶ στὴν ποίηση τοῦ Καββαδία παρουσιάζονται μὲ τὶς ἰδιαιτερότητες πού ἔχουν διαμορφώσει σὰν μέλος τοῦ ἔθνους στὸ ὅποιο ἀνήκουν καὶ τὶς ὁποῖες συνεχίζουν νὰ κουβαλοῦν μέσα στὴν κοινωνία τοῦ βαποριοῦ. Ἔχουν ὅμως ὅλοι ἓνα κοινὸ στοιχεῖο, τὸ ὅποιο εἶναι τὸ κυρίαρχο. Εἶναι ὅλοι ναυτικοὶ καὶ σὰν τέτοιοι ζοῦν καὶ συμπεριφέρονται. Οἱ διαφορὲς πού πηγάζουν ἀπὸ τὴ διαφορετικὴ ἐθνικότητα δὲν συγκαλύπτονται, ὅπως οὔτε καὶ ὑπερτονίζονται γιὰ χάρι τοῦ ἐντυπωσιασμοῦ, ἀλλὰ μεταφέρονται ὅπως ἔχουν στὴν πραγματικὴ τους διάσταση. Χαρακτηριστικὸ ἀποτελεῖ τὸ ποίημα «Οἱ προσευχῆς τῶν ναυτικῶν» ἀπὸ τὸ «Μαραμπού». Τὸ κοινὸ τους στοιχεῖο, ἢ ἐπαγγελματικὴ τους ὑπόσταση, τοὺς κατατάσσει σὲ μία ἄλλη ἰδιαίτερη φυλὴ ἀνθρώπων, τὴ ναυτοσύνη, ἢ ὁποία μὲ δεσμοὺς ἀκατάλυτους, σφυρηλατημένους ἀπὸ τὴν πάλι ἐνάντια στὸ ὑγρὸ στοιχεῖο καὶ τὴ συνεύρεση μαζί του, τὴν ἐρωτικὴ στέρηση ἢ ἁμαρτωλὰ σμιζίματα, τὸ βᾶρος τῆς λαμαρίνας πού ὅλα τὰ σβήνει, τὸ ἀτέλειωτο ταξίδι, παρουσιάζεται μέσα ἀπὸ τὴν ποίησή του.

Στὸ ἔργο τοῦ Καββαδία ὁ ρατσισμὸς δὲν ἔχει θέση, ὁ κάθε ἓνας γίνεται ἀποδεχτὸς μὲ τὶς ἐθνικὲς του ἰδιομορφίες στὴ βάση τοῦ κοινοῦ πού συνενώνει. Ἡ λαμαρίνα δὲν σβήνει μόνο, ἀλλὰ λειτουργεῖ ἐνοποιητικὰ καὶ σὲ ἀντιπαραβολὴ μὲ τὴν ὑπόλοιπη κοινωνία πού ὅμως, ὅπως τελικὰ θὰ παραδεχθεῖ ὁ ποιητὴς στὸ Τραβέρσο, εἶναι αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ στοιχεῖο πού τοὺς δένει στὸ ἄρμα τῆς ἱστορίας.»

(πηγή:

http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/nikos_kabbadias/anafores_basileioy_nea_epoxh.htm)

Ο ποιητικός λόγος του εραστή της θάλασσας

Ἡ θεματολογία του σχεδόν πάντα κινεῖται γύρω ἀπὸ τὴν θάλασσα, τὰ ταξίδια καὶ τὴ ναυτικὴ ζωὴ. Δὲν εἶναι, ὅμως, μόνο αὐτό. Τα στοιχεῖα αὐτὰ συμβολίζουν τὴν ἴδια τὴ ζωὴ, τὴν ἀδιάκοπη αὐτὴ διαδρομὴ του ἀνθρώπου, μὲ τὸ φόβο τοῦ θανάτου νὰ παραμονεύει. Μάλιστα, ὁ Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος γιὰ τὴν τελευταία του ποιητικὴ συλλογὴ, *Τραβέρσο*, αναφέρει:

Μες απ' αυτό τον παραμυθένιο θίασο που σιγοσβήνει μεταξύ θρύλου και ιστορίας πάει να στερεωθεί ένα σύμβολο: ο «ναύτης» του Καββαδία δεν είναι η προσωποποίηση ενός επαγγέλματος αλλά η ποιητική σύνοψη μιας ανθρώπινης κατάστασης –η «σπουδή θαλάσσης» μετατρέπεται σε μια, μέσω του θρύλου, σπουδή της ιστορίας.

Η ποίηση του μπορεί να χαρακτηριστεί κατεξοχήν βιωματική. Ο συγγραφέας Γιώργος Ιωάννου, πέρα από το γεγονός ότι ονομάζει τον Καββαδία «αγαπημένο» του ποιητή, αναφέρει «*Ο Νίκος Καββαδίας εμπνεόταν από την ίδια τη ζωή του*». Είναι η αλήθεια και η αμεσότητα του λόγου του που κάνει την ποίηση του ελκυστική. Παρόλα αυτά, δεν μπορούμε να προχωρήσουμε στην απόλυτη ταύτιση του ποιητικού υποκειμένου και του ποιητή σε κάθε σημείο της ποίησης του.

Στα ποιήματα του βρίσκουμε ένα μωσαϊκό ανθρώπινων φιγούρων. Ιστορικές μορφές, όπως ο Μάρκο Πόλο, Κολόμβος, Λόρκα, Γκεβέρα, γυναίκες, καλλιτέχνες, ιθαγενείς και φυσικά ναυτικοί. Οι γυναικείες μορφές εμφανίζονται σε πολλούς στίχους. Αόριστες και αέρινες γυναίκες στοιχειώνουν τα ποιήματα του. Άλλοτε ως πόρνες του λιμανιού, μοιραίες τσιγγάνες, γοργόνες και άλλοτε ως τη μαγική Fata Morgana.

*[... Ποῦθ' ἔρχεσαι; Ἀπ' τῆ Βαβυλώνα.
Ποῦ πᾶς; Στὸ μάτι τοῦ κυκλῶνα.
Ποιὰν ἀγαπᾶς; Κάποια τσιγγάνα.
Πῶς τῆ λένε; Φάτα Μοργκάνα. ...]*

Παράλληλα, με τον ναυτικό και ερωτικό Καββαδία, υπάρχει και ο πολιτικός. Μπορεί η ποίηση του να μην εκφράζει ένα ισχυρό πολιτικό όραμα, σαν αυτό του Γιάννη Ρίτσου, αλλά δεν παύει το έργο του να έχει μια πολιτική ευαισθησία και διάσταση. Πέρα από το *Federico Garcia Lorca* και το *Guevara* είχε δημοσιεύσει και άλλα πολιτικά ποιήματα σε περιοδικά της εποχής συνήθως με ψευδώνυμα. Αυτά είναι: *Αθήνα 1943* και *Αντίσταση* (1945), *Στον τάφο του Έπονίτη* και *Σπουδαστές* (1967).

Η γλώσσα και ο στίχος της ποίησης του

Ο Νίκος Καββαδίας γράφει πάντα σε έμμετρο στίχο, επιλέγοντας μια αυστηρή παραδοσιακή μετρική, ενώ η ποιητική πρωτοπορία της εποχής επιδιώκει τον ελεύθερο στίχο. Τα ποιήματα του διακρίνονται από έναν εσωτερικό ρυθμό, ο οποίος βοήθησε αργότερα την επιτυχημένη μελοποίηση των ποιημάτων. Η γλώσσα του γίνεται ορισμένες φορές ακατανόητη, καθώς χρησιμοποιεί ναυτικούς όρους, τη γλώσσα του λιμανιού και κάποιους κεφαλλονίτικους ιδιοματισμούς. Παρόλα αυτά, πάντα καταφέρνει να αγγίξει την καρδιά του αναγνώστη.

*[... Πυξίδα γέρικη – ataxie locomotrice –
καὶ στοιχειωμένη ἀπὸ τὰ χεῖλια σου σφυρίχτρα.
Στὴν κόντρα γέφυρα προσμένατε κ' οἱ τρεῖς
νὰ λύσει τ' ἄστρο τοῦ Ἀλμπορᾶν ἢ χαρτορίχτρα.*

Τῆς τραμουντάνας τ' ἄστρο, τ' ἄστρα τοῦ Νοτιᾶ

παντρεύονται με πορφυρόχρωμους κομῆτες.

Τοῦ Mazagan οἱ θερμαστῆς οἱ Σοδομίτες

παίζαν τοῦ Σέσωστρον τὴν κόρη στὰ χαρτιά. ...]

Μαρέα, Πούσι, 1947]

Τέλος, ο ποιητής Ντίνος Χριστιανόπουλος έχει επισημάνει για τα ποιήματα του Νίκου Καββαδία, «...δεν έχουν ούτε μια λέξη περιττή, ούτε μια ομοιοκαταληξία τυχαία, ούτε ένα στίχο παραπανίσιο. Καρπός μεγάλης στιχουργικής ευχέρειας αλλά και επίμονης τεχνικής επεξεργασίας, τα ποιήματά του είναι ολοκληρωμένα και με μελετημένες λεπτομέρειες. Όσο κι αν ξαφνιάζουν στην αρχή, γρήγορα συγκινούν και κερδίζουν. Γιατί στέκουν ανάμεσα στην παράδοση και το μοντέρνο, και η διπλή αυτή ιδιότητα τα κάνει γοητευτικά.»

(πηγή: <https://artic.gr/nikos-kavvadias-o-poiitis-tis-thalassas/>

)